

af Burderingssummen, 4,000 Kr., giver Staten $\frac{4}{5}$ (3,200 Kr.), som et 1ste Prioritetslaan til $3\frac{1}{4}$ pCt. Rente; $\frac{3}{4}$ af Laanet henstaar afdragsfrit, medens $\frac{1}{4}$ af det afdrages med $\frac{1}{2}$ pCt. aarligt:

de $\frac{3}{4}$ af Laanet = 2,400 Kr. à $3\frac{1}{4}$ pCt. Rente	78 Kr.
$\frac{1}{4}$ - - - = 800 - à $3\frac{1}{4}$ - - -	26 -
$\frac{1}{2}$ pCt. Afdrag af disse 800 Kr.	4 -
	108 Kr.

Sammenholder man nu Resultatet af de to Beregninger over en Landarbejders aarlige Afgift af en og samme Husmandslovd, viser det sig, at de bethdelige Fordele, en Ordning efter denne Plan lader tilflyde Staten, saa langfra vindes paa Bekostning af Arbejderen, at denne endog derved stilles heldigere end efter Flertallets Plan. Smød dette temmelig mærkelige Resultats Rigtighed vil der maaste rejse den Svendning, at Landarbejderen i det ene Tilfælde tilflyder 400 Kr. mere end i det andet, og at, naar heraf beregnes almindelig Sparekasserente ($3\frac{1}{2}$ pCt.), vilde der være 14 Kr. at tillægge den sidste Beregnings Facit, hvorved Forholdet vilde blive et omvendt. Denne Svendning vilde være fuldt besøjet, dersom Flertallets Beregning havde taget alt med, men det har den ikke — den har hverken medtaget en Udgift for Kurstab og Provision ved Kreditforeningsobligationernes Forvandling til rede Penge, eller den aarlige Ydelse til Foreningens Reservecfond, saa lidt som der har kunnet tages Hensyn til det solidariske Ansvar, der dog altid indeholder en Fare, og disse i Flertallets Beregning udeladte Momenter opveje utvivlsomt det Rentetab, der er udeladt i Mindretallets.

Det kan imidlertid forubses, at man vil finde Fordringen om, at Landarbejderen selv skal udrede $\frac{1}{5}$ af Bekostningen ved sin Ejendoms Erhvervelse, alt for urimelig, ja i mange Tilfælde ligefrem uoverkommelig. Uden at komme ind paa ret nærliggende teoretiske Betragtninger over Princippet: „Hjælp til Selvhjælp“, der jo næsten ganske vilde kastes over Bord, naar „Selvhjælp“ skulde udvides i den Grad, at den ikke en Gang maatte sættes til $\frac{1}{5}$ af „Hjælpen“, skal man blot holde sig til den rent praktiske Side af Sagen, den nemlig, at Fordringen om, at en Landarbejder selv skal kunne præstere 7 à 800 Kr., vil udelukke en stor Del, deriblandt særlig dem, der trænge mest til Hus og Hjem, en Betænkelse, som uægtelig maatte tillægges stor Vægt, dersom den ikke fuldstændig hævdes ved, at nuværende Plan som Nødhjælp havde optaget det i det oprindelige Udvalgsforslag foreslaaede Brugsforhold, ifølge hvilket en Landarbejder kan komme i Besiddelse af en Husmandslovd, uden at der i nogen Henseende stilles større Fordringer til hans pekuniære Resourcer end dem, der stilles i Flertallets Plan, nemlig 350 à 400 Kr. Ganske vist vil han som Bruger komme til at sidde for en noget højere Afgift end som Ejer (jfr. Beregningen under Punkt 19), men dog paa ingen Maade nogen uoverkommelig, og det ligger jo i Forholdets egen Natur, at den, der ejer meget lidt, altid maa komme til at sidde lidt haardere end den, der ejer mere, et Forhold, der kun kan ændres ad Kommunismens farlige Vej, som der næppe her er Anledning til at betræde.

Paa de to for Landarbejderen vigtige Punkter, der her ere behandlede, nemlig Afgiftens Størrelse og Letheden af Afgang til at faa en Husmandslovd, maa det vistnok erkendes, at nærværende Plan ikke stiller Landarbejderen ugunstigere Vilkaar end dem, der bydes ham i Flertallets, om end, det gerne skal indrømmes, heller ikke synderlig gunstige. Dette formenes derimod paa et andet Omraade at være Tilfældet, idet den her foreslaaede Ordning vil forstærke Landarbejderen en Vættelse, som til Trods for, at den er lidet iøjnefaldende, dog næppe kan vurderes højt nok. Flertallets Plan indeholder nemlig i §§ 7, 8, 9, 10, 11 og 12 en saadan Række af til Dels indviklede Bestemmelser, at det for den jævne, simple Landarbejder vil være vanskeligt — om ikke umuligt — at sætte sig ind i dem, hvad der dog vil være nødvendigt, da han i Anledning af adskillige af dem selv maa tage Initiativ, og Følgen heraf vil letteligere blive, at han enten ikke benytter dette Initiativ, eller at han maa henvende sig til en Sagfører. Hvad der imidlertid turde være endnu betænkeligere, er de mange halve Afgørelser af Sagen, som disse Paragraffer foreskrive, trufne snart af Amtskommissionerne, snart af Kreditforeningerne, og først naar alle de mange Stadier, hvoriblandt foreløbige Burderingsforretninger, Repræsentant-erklæringer osv., ere gennemløbne, træffes den endelige Afgørelse af en Kreditforenings Bestyrelse, der personlig staar fremmed for Landarbejderen og hans Forhold. I al den tid ulidelig lange Ventetid, hvor Arbejderen ikke ved, om han er løst eller jolgt, ikke ved, hvorledes han skal indrette sig, vil han gaa omkring med spændte Forbentninger, der ikke blot i Tiden, men ogsaa senere, naar de stufes, ville øve en uheldig Svendelse paa ham